

Рецензия

Вх. №

У 45 / 25-10-2013

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор” в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (човешки ресурси в строителството)” с кандидат доц. д-р Румен Николаев Калчев от Икономически университет – Варна

Рецензент: проф. д-р ик. н. Бойко Иванов Атанасов – Икономически университет – Варна, хабилитиран по научно направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление”

I. Основание за написване на рецензията

Рецензията е написана на основание: 1. Заповед № РД 06 – 3546 / 27.09.2013 г. на Ректора на Икономически университет – Варна (ИУ – Варна) за назначаване на научно жури по конкурс за „професор”; 2. Решение на научното жури от заседанието на 02.10.2013 г. за избор на председател и определяне на рецензенти; 3. Уведомително писмо от Отдел „Научно-изследователска дейност и докторантура” при ИУ – Варна; 4. Приложено изпратените ми Документи на кандидата доц. д-р Румен Николаев Калчев и неговите публикации за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „професор” в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (човешки ресурси в строителството)”.

II. Методическа подкрепа за съставяне на рецензията

Рецензията в съдържателно отношение е съобразена: 1. Изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България; 2. Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България; 3. Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна; 4. Традициите, добрите университетски и академични практики в рецензентската дейност.

III. Персонална характеристика на кандидата в конкурса

Единствен кандидат в обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор” в ДВ, брой 67 от 30.07.2013 г. за нуждите на катедра „Икономика и управление на строителството” при Стопански факултет на ИУ – Варна е доц. д-р Румен Николаев Калчев. Кандидатът в конкурса е роден на 25.12.1959 г. в гр. Провадия, Варненска област. Средно образование придобива в периода 1974 – 1978 г. в Техникум по механотехника „Антон Иванов”, гр. Варна с професионална специалност „машинен техник”. В периода 1981 – 1986 г. участникът в конкурса се обучава в ИУ – Варна, специалност „ОПУС”, с придобита образователно квалификационна степен „магистър”. След завършване на висше

образование в периода 1986 – 1988 г. работи в СУ „Заводски строежи”, гр. Девня като икономист-стоковед. От 25.02.1988 г. след успешно положен конкурсен изпит със заповед № РД – 438 / 25.02.1988 г. е назначен за редовен асистент в катедра „Икономика и управление на строителството”. През периода 1996 – 1999 г. се обучава в докторантура на самостоятелна подготовка в същата катедра и след успешна защита на дисертационен труд на тема: „Кадрова стратегия в строителството” Висшата атестационна комисия дава на Румен Калчев образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Икономика и управление (по отрасли)”. От 2004 г. досега е „доцент” по научна специалност „Икономика и управление (Управление на персонала в строителството)”.

Доц. д-р Румен Калчев изпълнява редица служебни и обществени задължения като:

- Председател на Общо събрание на Стопански факултет;
- Член на Факултетен съвет при Стопански факултет;
- Член на редколегия на Монографична библиотека „Проф. Цани Калянджиев” при ИУ – Варна;
- Член на Съюз на учените в България – клон Варна;
- Член на организационен комитет на научната конференция „Строително предприемачество и недвижима собственост”;
- Член на Научен съвет към Стопански факултет.

Взема участие като изпълнител в редица научно-изследователски проекти, по-важните от които са:

- Проект на Центъра за комплексни регионални анализи, прогнози и стратегии към ИУ – Варна;
- Проекти за приватизация на строителни и други предприятия (ДСО „Монтажи” – София, БКС – Шумен и др.);
- Проект на тема „Пазарът на недвижима собственост в България”;
- Проект „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работна сила по браншове и региони” към Българската стопанска камара.

Има завършени курсове за лицензиран оценител, провеждан от Агенция за приватизация – София и придобити лицензи за оценка на: недвижими имоти № 4293 / 20.10.1995 г. и цели предприятия № 3448 / 05.01.1995 г.

Владее руски език – писмено и говоримо, а английски – говоримо.

Първи заключителен извод: биографичната справка представя кандидата в конкурса доц. д-р Румен Калчев за заемане на академична длъжност „професор” като личност с осъзнати отговорности към съвременните университетски и обществени изисквания за преподавател във висше училище от ранга на Икономически университет – Варна.

IV. Количествена и съдържателна характеристика на представените научни трудове след последната процедура

Научната и научно-приложна продукция на доц. д-р Румен Калчев се състои от 28 научни трудове, учебници и учебни пособия. В този брой не се включват както публикациите по темата на защитената дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, така и тези, свързани със заеманата академична длъжност „доцент“.

Приемам за рецензиране всички трудове, по представения списък, а именно:

- монографии – в списъка по конкурса са представени общо 3 монографии, две от които са самостоятелни в общ обем от 600 стр. и една в съавторство със самостоятелно участие в обем от 46 стр.;
- студии – представени са 2 студии със самостоятелно участие на кандидата в общ обем от 91 стр.;
- научни статии – в списъка фигурират общо 7 самостоятелно написани статии, от които 4 са в чуждестранни списания, в общ обем от 99 стр.;
- научни доклади – представени са общо 8 самостоятелно подготвени научни доклади на конференции с международно участие, с общ обем от 71 стр.;
- учебници и учебни пособия – три учебника, един от които самостоятелно подготвен и два в съавторство с общ обем от 466 стр., както и три ръководства – едно самостоятелно и две в съавторство в общ обем от 815 стр.;
- други публикации – една разработка на тема: Секторен анализ на сектор „Строителство“. Текущи тенденции, проблеми и потребности – по проект „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони“, София: Българска стопанска камара, 2013 г., 161 стр. самостоятелен текст, а така също разработване на учебни програми по различни дисциплини от двете образователно квалификационни степени.

Втори заключителен извод: след като се запознах с публикациите на доц. д-р Румен Калчев в количествен аспект, може да се констатира следното:

1. Кандидатът в конкурса е утвърден изследовател и университетски преподавател като представените публикации са актуални, издържани, задълбочени, доказващи научната и преподавателска зрялост на автора. В количествено отношение те са достатъчни по обем и покриват напълно залегналите в нормативната материя научни, наукометрични, формални и

акредитационни изисквания за оценка на кандидата за академични длъжности.

2. Научните трудове на кандидата са публикувани в авторитетни и утвърдени наши и чуждестранни издания.

3. Четири от публикациите са в чуждестранни издания.

4. По научната специалност се отнася цялата част от научната и научно-приложна продукция на кандидата, представена за рецензиране.

V. Характеристика на научната и научно-приложна продукция на кандидата

Внимателното и задълбочено запознаване със съдържанието на рецензираните трудове на доц. д-р Румен Калчев, убедително показват, че научните интереси и осъществените от автора изследвания са насочени към съвременни и актуални проблеми на формирането, използването и развитието на човешките ресурси в строителното производство, в условията на пазарна среда. Актуалността на изследваната проблематика се обосновава още от факта, че в българската икономическа литература липсват изследвания, в които да са осветлени проблеми, отнасящи се до ефективното използване на човешките ресурси в строителния сектор. В тази връзка представеният за рецензиране самостоятелен монографичен труд „Развитие на човешките ресурси в строителството в България” на кандидата запълва тази празнота в нашата специализирана литература. Целта на изследването, като конкретизация на авторовата позиция, относно основни теоретико-приложни аспекти на човешките ресурси в строителството и очертаващите се тенденции пред тяхното развитие в перспектива, е формулирана логично в следните няколко изследователски етапа: първо, да се анализира еволюцията на възникването и развитието на строителния бранш и на тази база да се открие ролята на човешкия фактор в него; второ, да се допълни и прецизира теоретико-методологичната база на категорията човешки ресурси и се изведе тяхната особеност при функционирането в строителния сектор; трето, да се изясни процесът на формиране и използването в условията на конкурентна пазарна среда на човешките ресурси в сектор „Строителство” и на тази основа да се изведат възможности и перспективи за бъдещото им развитие.

По своята същност изследването има теоретико-приложен характер. Последното представя редица възможности и предимства пред автора по отношение на избора на изследователски подходи и подбор на адекватни средства за анализ, които по мое убеждение са перфектно използвани в монографичния труд. Достатъчно обстойно и аналитично са изведени мястото и ролята на човешките ресурси в строителството, което способства авторът да представи концептуалните основи за съвременната интерпретация на техните особености.

Заслужава внимание също така да се отчетат усилията на автора да разкрие специфичните особености на понятийния апарат, свързани с човешкия фактор в икономиката. Освен това е разширен кръгът на изследването, като е разкрита некоректността при интерпретирането и употребата му в специализираната литература, нормативната уредба, органите на статистиката, службите по заетостта и социалните служби.

В резултат на извършения обстоен анализ на статистическа информация, извлечена от авторитетни източници, авторът обосновава логиката във формирането на съвременната система от човешки ресурси в строителния сектор у нас. Разкрити и изследвани са най-съществените фактори, които оказват влияние върху тяхното формиране.

От особено значение за изследването е направеният обстоен анализ на състоянието на сектор „Строителство” в Европейския съюз. В резултат от него са изведени възможности за участие на наши строителни фирми на международния строителен сектор, като са очертани и насоки за използване на европейския опит в строителството.

В последните две глави на изследването е отделено подобаващо място на очертаващите се проблеми, свързани с половата, възрастова, образователна, професионално-квалификационната структура на заетите в сектора лица. Изведени са възможности за подобряване състоянието на системата от човешки ресурси и са очертани перспективите пред тяхното развитие у нас.

Като завършек на монографичния труд са представени целесъобразни препоръки, които до голяма степен са плод на богатия практически опит, който авторът е придобил от неговата дейност в областта на строителното предприемачество.

Втората научна проблематика, близка до първата, по която е провеждал изследване кандидатът, е насочена към някои актуални проблеми на качеството на труда в сектор „Строителство” в България. По тази проблематика следва да отбележим самостоятелният монографичен труд „Актуални въпроси на качеството на труда в сектор „Строителство” в България”, чиято актуалност е безспорна. Чрез тази работа се прави успешен опит за идентифициране и изследване на проблем, от чието осветление ще има полза и самата стопанска практика. Актуалността на проблематиката може да се търси и в контекста на обогатяване на икономическата теория, поради обстоятелството, че в българската специализирана литература не се среща цялостно изследване на качеството на труда в сектор „Строителство”.

В изследването се очертават три съществени от методологична гледна точка акценти:

Първо, доразвиване и допълване на теоретични въпроси за качеството на труда в сектор „Строителство”.

Второ, открояване и изясняване на релацията – качество на труда и човешки капитал.

Трето, анализиране и очертаване на състоянието и тенденции в развитието на човешкия капитал в България, и в частност – на качеството на труда в сектор „Строителство“.

Разглеждането и развиването на тези три теоретико-методологични аспекти води до определени научни постижения, а именно:

Първо. Разширена е теоретико-методологичната схема за изследване проявяванията на качествата на труда, като са обосновани и допълнени основните показатели, които го характеризират.

Второ. Представени и обосновани са проблемите, свързани с инвестициите в развитието на човешкия капитал и качеството на труда, като са изведени приоритетните области за инвестиране (общо и професионално образование и професионално обучение; социално осигуряване и социално обслужване; здравеопазване; спорт; почивно дело и туризъм; култура).

Трето. Формулирани и аргументирани са конкретни изводи и насоки за развитието и формирането на човешкия капитал в България, в частност качеството на труда в сектор „Строителство“.

Третата научна проблематика е посветена на широк кръг от актуални и значими въпроси, отнасящи се до устройствените, маркетинговите, финансовите и управленските аспекти на недвижимата собственост. Представен е обобщен авторов поглед върху най-важните физически, правни и икономически характеристики на недвижимата собственост, като много прецизно са формулирани и обосновани преди всичко икономическите особености. Достатъчно обстойно и аналитично се представят механизмите на функциониране на пазара на недвижими имоти и на тази основа логично са изведени факторите, влияещи върху тяхното предлагане и търсене. Като резултатни следва да се окажат и предложените нови показатели, осигуряващи по-голяма обхватност на анализа на предлагането на недвижими имоти. От особено значение за изследването са направените конкретни предложения към българското законодателство за улесняване на бизнеса с недвижими имоти.

Кандидатът в конкурса се представя и с две самостоятелно разработени и приети за печат студии. Студията „Развитие на безопасността и здравето при работа в строителството в България“ притежава подчертан методичен характер, което предопределя изложеното съдържание в нея. Третира се актуална проблематика, насочена към изследване на безопасните и здравословни условия на труд в сектор „Строителство“. Анализирани и разкрити са специфичните особености на безопасността и здравето при работа и се извеждат изискванията по установяването и спазването на безопасни и здравословни условия на труд.

Втората студия „Върху някои аспекти на продължаващото професионално обучение в България” също е посветена на интересна и актуална проблематика, обусловена от идеята за икономика на знанието и учене през целия живот. Основателно и правилно авторът застъпва тезата, че общественото внимание е насочено преди всичко към обучението, квалификацията и преквалификацията на безработните лица, а извън обсега на това внимание остават тези, които са заети в производствената и непроизводствената сфера.

При представяне на количествените параметри на научната продукция беше отбелязано, че авторът се представя със седем самостоятелни научни статии, по-голямата част от които са пряко свързани с изследваните проблеми в монографиите и студиите. Независимо от това, следва да отбележим, че те допълват и обогатяват основните третиранни проблеми и резултати на кандидата в конкурса.

Изложеното ми становище по научните статии до голяма степен се покрива с това за научните доклади.

Кандидатът в конкурса за заемане на академична длъжност убедително се представя и в частта участие в написване на учебници и учебни пособия. Самостоятелният учебник „Управление на персонала”, в обем от 273 с., е добре структуриран, тематичните единици са добре подбрани и подредени, и в съдържателно отношение излага най-новите тенденции в разглежданата област. Учебникът представя една твърде умела комбинация между научно изследване, академична научна литература, практическо ориентирано пособие, качество което е препоръчително за университетските учебници, а освен това с успех може да се ползва от специалисти в практиката. Другите учебници и учебни пособия се отличават с редица педагогически достойнства – ясен и достъпен стил на изложение, което до голяма степен улеснява студентите при усвояване на учебното съдържание.

Заслужва внимание също така представеният анализ, подготвен в рамките на проект „Разработване и внедряване на информационна система за оценка капацитета на работната сила по браншове и региони”. Представени са автори идеи за повишаване адаптивността, ефективността и балансиране на търсенето и предлагането на пазара на труда чрез изграждане на система за оценяване компетенциите на работната сила на браншово и регионално ниво.

Трети заключителен извод: подробното запознаване със съдържанието и изложението на научните публикации на доц. д-р Румен Калчев показва, че те са написани компетентно, ерудирано и на високо научно ниво, насочен са към актуални и перспективни проблеми от областта на теорията и практиката на сектор „Строителство” и представят автора като добросъвестен и задълбочен научен работник.

VI. Идентифициране на приносите в научно-изследователската работа

От анализа на научните публикации от съдържателна и качествена гледна точка, могат да се очертаят следните приноси, които са от значение за теорията и практиката.

1. Разширена е теоретико-методологичната схема за изследване системата „човешки ресурси“ в производството, в т.ч. и в сектор „Строителство“, като е допълнен, обогатен и прецизиран понятийният апарат, свързан с човешкия фактор в икономиката.

2. Идентифицирани са основните фактори и са очертани тенденциите в развитието на човешките ресурси в строителството в България през следващите години.

3. Открити и интерпретирани са широк кръг от актуални въпроси, насочени към анализиране и изследване формирането и развитието на качеството на труда в сектор „Строителство“ в България.

4. Преосмислена и прецизирана е дефиницията на интегралното понятие „качество на труда“, като е изяснено неговото проявление в сектор „Строителство“ и на тази база са очертани основните параметри на състоянието и тенденциите му в контекста на членството ни в Европейския съюз.

5. Изведени и предложени са допълнителни показатели за осигуряване на по-голяма обхватност на анализа на търсенето и предлагането на недвижими имоти.

6. Аргументирани и формализирани са конкретни промени в нормативната материя, свързани с безопасността и здравето при работа в строителството и продължаващото професионално обучение в България.

Четвърти заключителен извод: идентифицирани са приноси, първо, които обогатяват съществуващите научни знания в областта на формирането, функционирането и развитието на човешките ресурси в строителството; второ, приноси допълващи теоретико-методологичните въпроси на качеството на труда; трето, приноси с практико-приложен характер насочени към предложения за промяна в нормативната уредба, целящи улесняване на бизнеса в сектор „Строителство“.

VII. Други констатации

Доц. д-р Румен Калчев за периода 2011 – 2013 г. разработва и води лекционни курсове в Образователно квалификационна степен (ОКС) „Бакалавър“ по следните учебни дисциплини: Икономика на труда, Управление на персонала, Управление на човешките ресурси, Управление на строително предприятие и Комунално стопанство и благоустройство. Чете лекции и пред студенти от ОКС „Магистър“ по учебните дисциплини:

Управление на работната заплата и Делови контакти. Натрупаният преподавателски опит е в основата на разработването на много учебни програми по редица дисциплини като: Икономика на труда, Организационно поведение, Управление на персонала, Комунално стопанство и благоустройство, Управление на човешките ресурси, Управление на работната заплата, Делови контакти и Устойчиво строителство, а така и учебна програма по дисциплината „Спецсеминар – Управление на градската територия”.

Представена е коректна „Справка за откритите цитирания”, от която се вижда, че кандидатът в конкурса е цитиран в шест различни научни разработки.

Доц. д-р Румен Калчев е осъществил научно ръководство на гл. ас. д-р Катя Антонова, която успешно е защитила докторска дисертация на тема: „Усъвършенстване на системата на професионално обучение в строителните предприятия в Република България” през 2010 г. В настоящия момент е научен ръководител на Явор Николаев Николов – редовен докторант по научна специалност „Икономика и управление (строителство)” по докторска програма към катедра „Икономика и управление на строителството”.

Приложената „Служерна бележка” от отдел „Научно – изследователска дейност и докторантура” удостоверява, че доц. д-р Румен Калчев е участвал общо в седем проекта – един за научно-приложни изследвания в областите, в които ИУ – Варна подготвя студенти и докторанти и шест проекти за частично финансиране на научни прояви.

Личните ми впечатления от доц. д-р Румен Калчев са, че той се е утвърдил като коректен и етичен университетски преподавател, ползващ се с необходимия авторитет сред преподавателската колегия и студентите, доказал се като специалист в своята практическа дейност. Бих потвърдил впечатлението, което се налага и от анализа на предоставените за рецензиране публикации, характерни със собствен стил на изложение, със задълбочеността си, с информираността на автора и ясно изразени лични позиции.

Пети заключителен извод: изложеното по-горе е основание да се констатира, че кандидатът в конкурса напълно отговаря на изискванията на чл. 77 т. 5 и чл. 86 ал. 5, ал. 6 и ал. 7 от „Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна”.

VIII. Критични бележки и препоръки

Постигнатите положителни резултати в цялостната научно-преподавателска дейност на доц. д-р Румен Калчев са безспорно достойнство, което беше отчетено с необходимото внимание в

изложението на рецензента. Независимо от това, с цел подобряване на по-нататъшното развитие на научните и преподавателски усилия и успехи на кандидата в конкурса, считам за уместно да отправя следните препоръки и критични бележки.

1. Беше посочено, че доц. д-р Румен Калчев води лекции по пет учебни дисциплини в ОКС „Бакалавър” и по две – в ОКС „Магистър”, а е участвал в написването на един самостоятелен, и два – в съавторство учебници. Добре е, на база неговия голям преподавателски и творчески опит, да оглави колективи за написване и издаване на учебници и учебни помагала и по останалите дисциплини.

2. Изведените положителни страни от научно-изследователската работа на кандидата безспорно доказват неговите големи творчески възможности. В този контекст считам за целесъобразно да препоръчам на доц. д-р Румен Калчев да насочи своите усилия към разработване и написване на докторска дисертация за придобиване на научната степен „доктор на икономическите науки”.

3. Характерна особеност на човешките ресурси е трудовата мобилност. Определено тази типична за сектор „Строителство” характерна особеност отбягва от ползрението на кандидата в неговите научни изследвания.

4. Използваното в някои от разработките понятие „трудови ресурси” присъства в специализираната литература през 70 – 80-те години на миналия век. В най-новите изследвания е възприето да се използва наименованието „човешки ресурси”, както правилно е използвал кандидата в част от научните си трудове.

5. Изразявам известно съмнение относно коректността на формулировката на студията „Развитие на безопасността и здравето при работа в строителството в България”. Възниква въпросът: безопасността и здравето ли ще се развиват или нещо друго? Защото внимателният прочит на разработката ни насочва към безопасните и здравословни условия на труд в строителството.

Шести заключителен извод: излишно е да посочвам, че тези бележки в никакъв случай не омаловажават научните и преподавателските постижения на кандидата. Толкова повече, че част от бележките имат предимно препоръчителен характер и се отнасят до неговата бъдеща научно-преподавателска дейност.

IX. Обобщено заключение

Направеният анализ и оценка на рецензираните научни публикации по конкурса за заемане на академична длъжност „професор” позволява да се направят следните обобщения и изводи.

1. Кандидатът в конкурса има придобита образователна и научна степен „доктор” и заема академична длъжност „доцент” по научното направление 3.8. Икономика и управление (строителство).

2. Научната продукция е достатъчна по обем, има изградена структура, третира актуални проблеми и въпроси от теорията и практиката на човешките ресурси в сектор „Строителство”. Педагогическата активност на доц. д-р Румен Калчев е на необходимата висота и го представя като утвърден и изграден университетски преподавател.

3. Научните трудове, учебниците и учебните пособия са насочени към съществени и актуални проблеми на икономическата теория и практика. Налице са научни и научно-приложни приноси, които обогатяват научните знания и допринасят за решаването на важни проблеми в областта на формирането и управлението на човешките ресурси в строителството.

4. Научните разработки са публикувани в специализирани научни издания, като от тях са и в чуждестранни такива.

5. Кандидатът в конкурса се ползва с уважение и авторитет в академичната общност и извън нея.

Посоченото до тук ми дава основание да препоръчам на членовете на Уважаемото Научно жури да гласуват за заемане на академична длъжност „професор” от доц. д-р Румен Николаев Калчев по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (човешки ресурси в строителството)” и да предложи утвърждаването ѝ от Факултетния съвет на Стопански факултет при Икономически университет – Варна.

25.10.2013 г.

Рецензент: ... ..
/Проф. д-р ик. н. Бойко Атанасов/

РЕЦЕНЗИЯ 784 / 07.11.2013г.

По конкурс за професор по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление“ (човешки ресурси в строителството), публикуван в Д.В. бр. 67/30.07.2013 г. с участник доц. д-р Румен Николаев Калчев

Рецензент: проф. д-р Пламен Благоев Илиев от Икономически университет – Варна, професионално направление 3.8. „Икономика“

На основание заповед № РД-06-3546/27.09.2013 г. на ректора на Икономически университет - Варна представям настоящата рецензия по отношение на участника в процедурата за заемане на академичната длъжност „професор“. Рецензията е съобразена с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), както и с Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ - Варна.

1. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ е обявен в Държавен вестник Д.В. бр. 67/30.07.2013 г. и в сайта на ИУ - Варна и е за нуждите на катедра „Икономика и управление на строителството“. Единствен кандидат по конкурса е доц. д-р Румен Николаев Калчев.

2. Данни за кандидата

Румен Калчев е завършил висшето си образование в ИУ - Варна през 1986 г. През 2000 г. е защитил дисертация и придобива образователната и научна степен „доктор” по шифър 05.02.18 научна специалност Икономика и управление.

Работил е последователно в ИУ - Варна като асистент (1988-1991 г.), старши и главен асистент (съответно 1991-1998 и 1998-2004 г.) и като доцент в същото висше училище (от 2004 г. до момента.). От 2011 г. до момента е председател на Общото събрание на Стопански факултет, а от 2005 г. е зам. ръководител на катедра "ИУС".

До момента доц. Калчев е ръководил общо двама докторанти, от които един с придобита докторска степен и един зачислен през 2013 г.

Доц. Калчев има участие в един проект за научна-приложни изследвания и шест участия в проекти за научни прояви.

През последните двадесет години кандидатът за академичната длъжност „професор” има натрупан значителен опит в областта на строителното предприемачество и управление на инвестиционни проекти в това направление.

Може да се обобщи, че доц. д-р Калчев напълно отговаря на общите изисквания за заемане на академичната длъжност „професор”, заложен в (ЗРАСРБ), ППЗРАСРБ) и в Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ - Варна.

3. Описание на научните трудове

Доц. д-р Румен Калчев участва в обявения конкурс с монографичен труд на тема „Развитие на човешките ресурси в строителството в България”, публикуван в издателство „Наука и икономика”, Варна, 2013 г. с обем от 336 стандартни страници. Монографичното изследване е обсъдено и препоръчано за публикуване от катедра „Икономика и

управление на строителството” при ИУ - Варна (протокол № 03/07.11.2012 г.). Монографията е в съответствие с изискванията на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ - Варна.

Доц. Румен Калчев участва в конкурса още с:

- четири монографии и студии, публикувани в специализирани научни издания през 2007 и 2013 г. (737 стандартни страници);
- седем статии и девет доклада в периодични научни списания и научни тематични сборници (170 стандартни страници);
- три учебника (един самостоятелен учебник и два в съавторство) и три ръководства с общ обем 795 стандартни страници.

Представените публикации са в няколко направления (развитие на човешките ресурси в строителството, икономика и управление на строителството и недвижимата собственост - секторната заетост, качеството на труда, продължаващо професионално обучение) и в съдържателно отношение съответстват на професионалното направление на конкурса – 3.8. Икономика.

След запознаване с научната продукция на кандидата бих посочил следните препоръки към неговата бъдеща дейност:

1. Богатият практически опит на кандидата в областта на строителното предприемачество е предпоставка за по-голям акцент в бъдещи публикации върху състоянието и развитието на малкия и среден бизнес в строителството и операциите с недвижими имоти.

2. Публикуване на резултатите от научните изследвания на кандидата в по-широк състав научни издания (налице е концентрация на публикациите в изданията на издателство „Наука и икономика“ на ИУ - Варна).

3. В отделни случаи по-ясно обосноваване на становищата и препоръките на автора.

Посочените по-горе препоръки не поставят под съмнение качеството на публикациите на кандидата за академичната длъжност „професор“.

4. Научни и приложни приноси

Научните интереси на доц. Калчев са ориентирани в три основни направления: човешки ресурси, икономика и управление на строителството, икономика и управление на недвижимата собственост.

След запознаване с основния монографичен труд „Развитие на човешките ресурси в строителството в България” и видно от представената справка към документацията по конкурса може да се обобщи, че изведените в справката научни и научно-приложни приноси отразяват постиженията на автора и намират израз в следното:

1. Теоретично изясняване на човешките ресурси в строителството и на тази основа обосноваване на възникването на строителната професия и на строителството, систематизация на измененията в системата от човешки ресурси, в т.ч. в сектор „Строителство”, както и прецизиране на понятийния апарат, свързан с човешкия фактор в икономиката.
2. Изследване на процеса на създаване на системата от човешки ресурси в българското строителство и периодизация на нейното развитие в сектор „Строителство“ в България.
3. Анализ на на сектор „Строителство” в Европейския съюз и пазара на труда в България и на тази основа формиране на прогноза за тяхното развитие.

4. Подбор на подходящ методически инструментариум за анализ на сектор „Строителство“ и очертаване на тенденциите за развитие на пазара на труда в България
5. Обосноваване на основните фактори, изследване на възможностите и очертаване на перспективите за развитие на човешките ресурси в строителството в България.

Приносни моменти с научен и приложен характер се съдържат и в останалите публикации на кандидата за заемане на академичната длъжност по обявения конкурс, които са свързани със следното:

1. Изследване на макро- и микро средата в България и определяне на основни параметри и характеристики на състоянието и тенденциите в развитието на човешките ресурси в строителството.
2. Изясняване на връзката между качество на труда и човешки капитал и обосноваване на възможности за тяхното развитие в сектор "Строителство"
3. Обосноваване на възможности за подобряване на безопасността и здравето при работа в строителството включително и промени в нормативни актове, отнасящи се до минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
4. Аргументиране на изводи и препоръки за развитие на продължаващото професионално обучение в България и усъвършенстване на мотивационните механизми в строителните предприятия.
5. Изследване на процеса на създаване и развитие на недвижимата собственост и формулиране на предложения за

усъвършенстване на регулационната рамка на пазара на недвижима собственост и разширяване на инструментариума за анализ на търсенето и предлагането на тази категория активи.

5. Преподавателска работа

Кандидатът за обявения конкурс има общо 25 години преподавателски стаж и преподава в редовна и задочна форма на обучение (бакалаври и магистри) по дисциплините „Икономика на труда“, „Управление на персонала“, „Управление на строителното предприятие“, „Управление на човешките ресурси“, „Делови контакти“, „Управление на работната заплата“, „Комунално стопанство и благоустройство“ и спецсеминари.

За осигуряване на учебния процес със специализирана литература доц. Калчев е разработил учебник по „Управление на персонала“, изд. 2009 г., с 273 стр., в съавторство учебник по „Икономика на недвижимата собственост“, изд. 2013 г. (под печат), с лично участие 23 стр., учебник по „Комунално стопанство и благоустройство“, изд. 2007 г., с лично участие 121 стр. и още три учебни ръководства. За учебния процес се използват още и публикациите, свързани с качеството на труда и управление на човешките ресурси, икономиката и управлението на строителството и недвижимата собственост.

Доц. Калчев е един от активните участници в подготовката и реализацията на проектите за разкриването на две нови специалности „Икономика на недвижимата собственост“ и „Бизнес икономика“, които се администрат от катедра „Икономика и управление на строителството“.

Заеманата от него позиция на председател на общото събрание на Стопански факултет и зам. ръководител на катедра "ИУС" се характеризира с принос в подобряване на качеството на обучение във факултета и катедрата и успешно провеждане на акредитационни и следакредитационни процедури по професионално направление 3.8 Икономика.

В своята преподавателска работа доц. Калчев се ръководи от новите модерни направления в развитието на икономическата теория и практика. Потвърждение за това са представените публикации, разработената учебна документация по преподаваните дисциплини, осъщественото ръководство на редица предприемачески проекти в областта на строителството и недвижимата собственост и др.

6. Заключение

Като имам предвид изложената цялостна научно-изследователска и преподавателска дейност на доц.д-р Румен Калчев, неговото професионално развитие и достижения в областта на икономиката и управлението на строителството, с убеденост давам **положителна оценка** за цялостната дейност на кандидата.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да предложат на ФС на Стопански факултет при Икономически университет – Варна да **избере на академичната длъжност „професор”** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и управление (човешки ресурси в строителството) **доц. д-р Румен Николаев Калчев.**

Варна, 07.11.2013 г.

Рецензент:

(проф.д-р Пл. Илиев)

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за получаване на академичната длъжност **„Професор”** по професионално направление: Икономика, научна специалност „Икономика и управление” (човешки ресурси в строителството).

Участник в конкурса: д-р Румен Николаев Калчев – доцент в катедра „Икономика и управление на строителството” при Икономически университет – гр. Варна.

Рецензент: проф. д.ик.н Йосиф Илиев Илиев, катедра „Индустриален бизнес” при Университет за национално и световно стопанство – София.

I. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономика и управление на строителството” при Икономически университет – Варна и е обнародван в „Държавен вестник”, бр. 67 от 30.07.2013 г. Със заповед на Ректора на Икономическия университет №06-3546 от 27.09.2013г. съм включен в състава на научното жури по конкурса. На първото заседание на научното жури, проведено на 02.10.2013г. съм определен за рецензент по конкурса.

II. Информация за кандидата в конкурса

Румен Николаев Калчев е единствен участник в конкурса. Към момента той заема академична длъжност „доцент” в катедра „Икономика и управление на строителството” (свидетелство №28727 от 10.01.2005 г.) и е доктор по икономика (диплома №26739 от 19.06.2000 г.).

Кандидатът е дипломиран магистър от ВИНС „Д. Благоев” (1986 г.), а от 1988 г. започва академична кариера след избор за асистент в катедра „Икономика и управление на строителството” при ВИНС – Варна, като последователно придобива длъжностите старши и главен асистент и понастоящем доцент в катедрата. Реално професионалната му кариера е почти изцяло в Икономически университет – Варна, а академичното му развитие е естествено следствие от резултати в учебната, научноизследователската и други дейности. Доц. Калчев е лицензиран оценител на недвижими имоти и цели предприятия. Признание за неговите качества са редица изборни длъжности – Председател на ОС на Стопанския факултет; член на ФС при Стопанския факултет; член на редколегията на монографичната

библиотека при Икономически университет – Варна; член на Научен съвет към Стопанския факултет; член на Съюза на учените в България и др.

Обобщената ми оценка е, че кандидатът за професор има достатъчно богата и ползотворна академична кариера и авторитетно присъствие в академичната общност на Икономически университет – Варна.

III. Количествена и качествена характеристика на представените от кандидата научни трудове по конкурса

В конкурса за професор доц. д-р Калчев участва с **общо 27 публикации**, които приемам за рецензиране поради насочеността им към конкурса и по-специално към човешките ресурси в строителството. Представените в VI раздел други допълнителни публикации (общо 10) оценявам в частта за учебно-преподавателската работа на кандидата.

Рецензираната научна продукция по своята структура обхваща:

- **Три монографии**, от които една в съавторство с общ обем от **646** авторови страници.
- **Две самостоятелни студии** в общ обем от **91** страници.
- **Седем самостоятелни научни статии**, от които четири в чуждестранни издания с общ обем от **99** страници.
- **Девет самостоятелни научни доклада** на авторитетни научни конференции, публикувани в сборници и с общ обем **71** страници.
- **Три учебника** (два от тях в съавторство) и **три ръководства** (едно от тях в съавторство) с общ обем от **795** авторови страници.

Прегледът на научната продукция на кандидата ми позволява да направя няколко извода с оценъчен характер:

Първо, продукцията обхваща всички компоненти на структурата на научните публикации и надвишава количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор” в Икономически университет – Варна.

Второ, публикациите са предимно самостоятелна изява на кандидата, което е тяхно достойнство.

Трето, публикациите преимуществено са от последните години и се отличават със своята актуалност.

Четвърто, представените в тяхната цялост материали по конкурса и в частност публикации и резюмета, се отличават с прецизност и пълнота.

Водещ монографичен труд на кандидата за професор е „Развитие на човешките ресурси в строителството на България”. Оценявам високо представения труд, а аргументите за тази оценка могат да бъдат синтезирани до следните с по-голяма значимост:

- В своето начало трудът съдържа много добра и „премерена” концептуална рамка. Тъкмо тя с нейните компоненти (актуалност, цел, задачи, обект и предмет на изследване и др.), според мен е в основата на солидното монографично изследване, а неговата ориентация към строителния сектор намирам за постижение на кандидата.

- Изследването „стартира” по успешен начин с аналитичен обзор от кандидата на основния понятиен апарат и водещи научни постановки в областта на темата. Това е извършено коректно, с изява на научна етика и собствени позиции по третираните въпроси.

- Изследването на човешките ресурси в строителството „тръгва” в исторически план, но неговата ценност и полезност са особено в съвременните трактовки, които намирам, че сполучливо прави авторът.

- Редица постижения на автора в монографичното изследване произтичат от богатото емпирично проучване, в което са демонстрирани аналитични умения, умение за синтез, конструктивни обобщения и препоръки.

- Силно положителна оценка заслужават проучванията на автора (кандидата за професор) на тенденциите в развитието на сектор „Строителство” в тясна връзка с подобряване на структурата (структурните разрези) на **човешките ресурси** заети в сектора. Особено полезни тук са очертаните възможности за развитие на човешките ресурси в перспективен план и от гледна точка на важни фактори, определящи развитието на строителството в страната и извън нея.

Другият монографичен труд, директно свързан с конкурса е „Актуални въпроси на качеството на труда в сектор „Строителство” в България”. Основното достойнство на тази публикация е, че тя може да се определи като завършено изследване на качеството на труда във важен сектор, какъвто е строителството и същевременно е новост у нас от гледна точка на цялостност на изследваната проблематика.

Изведени са основни теоретико – методологически въпроси на труда в строителния сектор и е обоснована система от показатели за неговото изследване.

Съществен момент в труда е изясняването на релацията „качество на труда – човешки капитал“. Правилно са разгледани особеностите на инвестициите в човешки капитал като са очертани ролята и мястото на различни групи инвеститори в човешки капитал. В труда са направени редица полезни особено за практиката обобщения и изводи - в т. число по основни показатели за формиране и развитие на човешките ресурси; по елементи на разходите и др.

Третият монографичен труд е в съавторство, а участието на кандидата в него не е „встрани“ от конкурса. Разработените от автора параграфи са свързани с актуални и важни въпроси (в т. число икономически и управленски) на недвижимата собственост в България. Акцентът върху пазара на недвижими имоти, механизма на неговото функциониране, факторите, влияещи върху търсенето и предлагането на недвижими имоти в България, има както самостоятелно значение и полезност, така и значение в контекста на развитието на човешките ресурси.

В двете си студии кандидатът за професор задълбочава изследването си в широката област „човешки ресурси“ като сполучливо и с практическа полезност достига до резултати като:

- обогатяване на показателите за оценяване на безопасните и здравословни условия на труд в строителството;
- конструктивна критика на нормативната уредба в горната област и препоръки за подобрения;
- по отношение на продължаващото професионално обучение са направени конструктивни обобщения и препоръки за подобрения.

В поредицата от статии на доц. Калчев се третира частни, но същевременно актуални и важни въпроси, свързани с **човешките ресурси** в сектор „Строителство“. В обобщен вид може да се посочи постигнатата от него симбиоза в статиите между научни постановки и тяхната интерпретация през призмата на строителната практика.

IV. Количествена и качествена оценка на учебно – преподавателската работа на кандидата

Доц. д-р Калчев коректно и точно представя изискуемите документи, които дават основание да се оцени дейността му като преподавател. Неговата учебна заетост превишава нормативните изисквания, а това се дължи на широкия кръг от преподаваните дисциплини в бакалавърска и в магистърска степен на обучение. Без изброяване на учебните дисциплини може да се обобщи преобладаващата им насоченост към

човешките ресурси като обект на дисциплините и тяхното управление като предмет на дисциплините.

Дисциплините са осигурени с адекватни на изискванията учебни програми. Те са насочени предимно, но не единствено към студентите от специалности „Икономика на строителството”, „Икономика на недвижимата собственост” и „Бизнес икономика”. Съдържанието и качеството на учебните програми оценявам положително.

Научното ръководство от кандидата за професор на дипломни работи в бакалавърска и магистърска степен на обучение, както и рецензирането на дипломни работи и участието в държавни изпитни комисии оценявам твърде положително.

Положителна е оценката ми за работата на доц. Калчев в областта на докторантурата, а именно ръководство на двама докторанти, както и изготвянето на вътрешни рецензии и становища по проекти на дисертационни трудове.

Специфичен акцент в учебно – преподавателската работа на кандидата представлява издадената учебна литература. Нейният преглед ми дава основание да направя следните оценъчни изводи:

Първо, доц. Калчев е автор на три самостоятелни учебни публикации, от които един солиден учебник по „Управление на персонала” и две ръководства, изцяло в областта на конкурса.

Второ, в три от учебните публикации доц. Калчев е съавтор с ясно отграничено негово участие. Публикациите са свързани с преподавателската работа на кандидата и са в обхвата на обявения конкурс.

Трето, учебните публикации на доц. Калчев се отличават с ясен и разбираем стил на изложение. Те са направени в последните години и съдържат съвременни знания в съответните направления. Личното ми мнение, че учебната литература на кандидата е предпоставка за много добро качество на обучението по преподаваните от него дисциплини.

V. Оценка на приносите в публикациите на кандидата за професор

Анализът на научната продукция на доц. д-р Калчев ми дава основание да обобщя , че в нея са палице приносни моменти в научно и научно – приложно отношение. В по - конкретен план те могат да бъдат систематизирани както следва:

1. Постигната е убедителна симбиоза между теоретични постановки в областта на **човешките ресурси**, тяхното обогатяване и конкретизиране за сектор „Строителство”, от една страна, и практическо състояние и развитие на **човешките ресурси** в строителството, от друга.

2. Развитието на **човешките ресурси** в строителството се обосновава от кандидата за професор чрез подходящ инструментариум, обхващащ основните фактори в това направление.

3. От научна гледна точка е обогатено ключовото понятие „качество на труда”, в т. число неговото дефиниране и особено предложената от кандидата система от показатели за изследването му в строителния сектор. Приложно продължение на този принос е осъществено от кандидата изследване на качеството на труда в горния сектор и изведените полезни за практиката обобщения от него.

4. Обогатена е системата от показатели за оценяване на безопасността и здравето при работа в строителството, така също е предложена удачна промяна в подзаконов акт относно здравословните и безопасни условия на труд в строителството.

5. Извършено е солидно проучване на развитието на **човешките ресурси** в строителството като е аргументирана удачна периодизация в досегашното развитие и чрез съпоставителен анализ на сектора в ЕС и пазара на труда в България е очертана прогноза за развитие.

Проучването на научната продукция на кандидата в нейната цялост, вкл. обобщените от мен оценки и приносни моменти, позволяват да подчертая, че те са лично дело на доц. д-р Калчев. Постигнато е много добро качество на разработките на кандидата. Сравнително скромна е справката за цитирания на кандидата за професор.

VI. Критични бележки и препоръки

В рецензираните публикации на доц. д-р Калчев, според мен, няма сериозни слабости, погрешни постановки и/или обобщения, които да намаляват тяхното добро качество. В тази връзка считам за правилно по – скоро да направя конструктивни препоръки към кандидата и неговите бъдещи (предстоящи) академични предизвикателства:

1. Основната ми препоръка е за насочване на публикационната активност на кандидата за професор приоритетно към научни статии в авторитетни и с по-широка аудитория списания в страната и по възможност и в страни от ЕС. Кандидатът има потенциал за изпълнение на тази препоръка, а това безспорно ще осигури по – голяма негова разпознаваемост в специализираната по **човешките ресурси** научна общност.

2. В областта на управлението на персонала (вж. едноименния учебник) кандидатът за професор въвежда в единство управленски и организационни въпроси, което е

разбираемо при възприетия от него подход и логика на съдържанието. Същевременно може да се препоръча следното:

- **първо**, по успешно разграничаване занапред на проблематика, която е в обхвата на организацията на труда, от тази, която е „чисто“ управленска;

- **второ**, обогатяване на управленската проблематика с такива актуални нейни страни като въпроси, свързани със системите за управление на човешките ресурси, екипността, екипите и управлението на екипи, лидерството в неговите човешки измерения.

Заклучение

Кандидатът за професор Румен Николаев **Калчев** е доктор по икономика и доцент в Икономическия университет – гр. Варна. Академичното му развитие изцяло е свързано с университета и е в областта на обявения конкурс. Научната му продукция обогатява и конкретизира знания в областта на **управлението на човешките ресурси** и икономиката на труда в строителния сектор. В тази връзка изследванията му подпомагат строителната ни практика. Учебната литература на кандидата в единство с другите научни публикации, го представят убедително като утвърден преподавател и изследовател.

С увереност давам **положителна оценка** за цялостната дейност на кандидата, който напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, изискванията в Икономическия университет – гр. Варна. за заемане на академичната длъжност „професор“ в Икономическия университет.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да предложат на ФС на Стопанския факултет при Икономическия университет – гр. Варна да **избере на академична длъжност „професор“** по професионално направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (човешки ресурси в строителството) **доц.д-р Румен Николаев Калчев**.

30.10.2013 г.

София

Рецензент:

(проф.д.ик.н. Йосиф Илиев)